

Overdracht PKVW aan gemeenten reden voor een feestje?

De stand van zaken ten aanzien van overdracht van het keurmerk per 1 januari 2005 naar gemeenten.

Petra Reijnhoudt en Nicole Smits, DSP-groep Amsterdam¹

De opmars van een instrument

Het Politiekeurmerk Veilig Wonen® bestaat inmiddels ruim 10 jaar in Nederland en blijkt een buitengewoon succesvol instrument. Diverse onderzoeken wijzen uit dat in wijken met het keurmerk inbraakcijfers spectaculair dalen en het veiligheidsgevoel toeneemt². Dat had men in 1992 niet kunnen denken. Toen namen enkele preventieambtenaren het initiatief om een haalbaarheidsonderzoek te laten doen naar de Nederlandse invoering van het in Engeland succesvolle preventiekeurmerk 'Secured by Design'. Het instrument maakte daarna een bijna onstuitbare opmars in de bouw- en veiligheidswereld. Het oorspronkelijke plan om de Nederlandse versie van het Engelse keurmerk eerst op kleine schaal te testen in vijf proefprojecten en het daarna pas landelijk in te voeren werd al snel verlaten doordat zowel de overige politieregio's (25 in totaal) als de landelijke en regionale politiek zich vol enthousiasme op het keurmerk stortten. Al experimenterend³ werd het van oorsprong voor nieuwbouwwoningen bedoelde instrument omgebouwd voor de bestaande bouw, werden er eisenpakketten ontwikkeld voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw (neergelegd in 2 handboeken) en werd een 'Regeling Politiekeurmerk' ontwikkeld. Eind 1998 was de landelijke experimentperiode van het Politiekeurmerk achter de rug en was het keurmerk min of meer 'ready for take off'⁴.

Meer dan slotjes en sluitkommen

Hoewel het keurmerk zoals gezegd al een dikke tien jaar oud is, blijken er nog steeds mensen te zijn die niet precies weten wat het keurmerk is. De associatie met 'slotjes en sluitkommen' en woningbeveiliging is hardnekkig. Dat is op zich niet vreemd gezien het feit dat dit aspect van het keurmerk zich in de warme belangstelling mag verheugen van de gemiddelde politie-bouwplanadviseur en preventie-inspecteur. Het keurmerk richt zich echter op meer dan de schil van de woning. Het is een keurmerk dat kan worden afgegeven voor woningen, complexen én wijken die voldoen aan een voorgeschreven pakket van eisen op het gebied van sociale veiligheid en inbraakpreventie. Onder 'sociale veiligheid' verstaan we niet alleen veiligheidsgevoelens, maar ook feitelijk plaatsvindende criminaliteit zoals woninginbraak, graffiti, vernieling, fietsendiefstal, etc. Dat impliceert dat niet alleen eisen gesteld worden aan de woning maar ook aan de stedenbouwkundige opzet van de omgeving, het groen, de verlichting, etc.

Van Politiekeurmerk naar Gemeentekeurmerk?

Nadat de experimentperiode van het keurmerk afgesloten was, werden in het Pulchri-akkoord uit 2000⁵ de piketpaaltjes voor de periode tot en met 2004 geslagen. Doel was om naast de politie (die nog steeds trekker was van het keurmerk) ook gemeenten, corporaties, bedrijven en verzekeraars steeds meer te betrekken bij de uitvoering van het keurmerk, uitmondend in een overdracht van verantwoordelijkheid voor het keurmerk van politie naar gemeenten vanaf 1 januari 2005, doorlopend naar 2008⁶.

Dat zou de afronding betekenen van een discussie die al loopt sinds het beestje een naam moest krijgen: bij de start van het experiment is gekozen voor *Politiekeurmerk* omdat dat een aura van degelijkheid en onafhankelijkheid gaf, wat zeker in de beginperiode van het keurmerk heel handig

¹ ...zijn respectievelijk senior adviseur en adviseur bij onderzoeks-, advies en managementbureau DSP-groep uit Amsterdam (voorheen Van Dijk, Van Soomen en Partners, www.dsp-groep.nl). Petra Reijnhoudt is vanaf het prille begin van het keurmerk betrokken bij de ontwikkeling ervan; Nicole Smits is erkend PKVW-bouwplanadviseur.

² Hier kun je verwijzen naar dat PKVW-literatuuroverzicht en het komende artikel van Oberon Nauta?

³ onder aanvoering van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting en in opdracht van het ministerie van BZK.

⁴ 'Fasten your seat-belts please; Politiekeurmerk Veilig Wonen® ready for take off', DSP-groep Amsterdam, februari 1998.

⁵ Dit akkoord werd ondertekend door het ministerie van BZK, het OM, het Verbond van Verzekeraars, de Raad van Hoofdcommissarissen, Aedes, VNG en de relevante marktpartijen.

⁶ 'Koers 2005-2008 Politiekeurmerk Veilig Wonen®' Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen®, Houten, januari 2004. De keurmerkorganisatie wordt na 1 januari 2005 overgedragen aan het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

werd gevonden om het keurmerk aan de man/vrouw te brengen. Maar het was altijd de bedoeling om het woordje *politie* op een gegeven moment te schrappen (hetzij letterlijk, hetzij figuurlijk). Feitelijk behoort het beoordelen van bouwplannen op inbraakpreventieve en sociale veiligheidsaspecten natuurlijk niet tot de core-business van de politie. Die moet, kort door de bocht, boeven vangen en zorgen dat er harde cijfers beschikbaar komen over dader- en slachtofferpatronen en de gebruikte modus operandi. En dáármee kan het keurmerk inhoudelijk dan weer up to date gehouden worden. Het keurmerkinstrument behoort veel meer tot het verantwoordingsgebied van de gemeente; die is immers niet alleen verantwoordelijk voor integrale veiligheid, maar ook voor de ruimtelijke ordening. Een instrument als het keurmerk past hier goed in.

Inventarisatieronde

Het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen® heeft in het zogenaamde Koersplan⁷ het pad geschetst waarlangs de 25 politieregio's de overdracht van taken en verantwoordelijkheden aan gemeenten kan bereiken. Zij wijst daarbij ook op het veiligheidsplan "Naar een veiliger samenleving" waarin staat dat alle nieuwbouw en renovaties vanaf 2004 moeten voldoen aan het keurmerk *of een gelijkwaardige voorziening*.

DSP-groep is vanaf het ontstaan van het Politiekeurmerk op allerlei manieren betrokken bij dit instrument, vanuit de 'politiekant' (doordat we meedachten over eisenpakketten of evaluaties uitvoerden) en vanuit de 'gemeentekant' (doordat we als interim veiligheidscoördinator⁸ 'iets' moesten met het keurmerk). Omdat de overdracht binnen afzienbare tijd plaats moet vinden, was DSP-groep nieuwsgierig naar hoe ver de betrokken partijen nu eigenlijk zijn. Daarom is de afgelopen periode een kleine inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken ten aanzien van de overdracht van het keurmerk naar gemeenten. 17 van de 25 politieregio's zijn gebeld en 20 van de 30 G30 gemeenten.

De politieregio's

Een minderheid van de politieregio's (we telden er drie) laten per 1 januari min of meer alles uit hun handen vallen. Men bouwt de beschikbare fte's af tot een minimaal niveau (voor de laatste restjes advisering en doorverwijzing van vragen) of laat deze per januari geheel vervallen en houdt op met de actieve advisering aan keurmerkpartners en bewoners.

Het overgrote deel van de regio's (14) gaat echter in enige vorm nog een tijd door met de werkzaamheden rond het keurmerk. Het merendeel daarvan (8 regio's) gaat in ieder geval nog een jaar door en de overige 6 regio's hanteren een tijdshorizon van tussen de 2 jaar en 'oneindig'. Naast de 'overdrachtsactiviteiten' naar gemeenten (het houden van presentaties, besprekingen met gemeenten en corporaties en de concrete overdrachtswerkzaamheden die daarmee samenhangen) waar men op moment van de inventarisatie nog volop mee bezig was of net mee was begonnen, houdt men zich bezig met het afhandelen van de lopende projecten op nieuwbouw- en/of bestaande bouw gebied, en in sommige gevallen gaat men ook nog een tijd door met de actieve werving van nieuwe projecten. Per politieregio legt men dus andere accenten op zowel inhoudelijk (nieuwbouw en/of bestaande bouw projecten) als organisatorisch niveau en ook de periode waarin men nog doorgaat varieert. De bottomline is echter dat de overdracht van politie naar gemeenten voorlopig nog niet voltooid is.

De gemeenten

Datzelfde beeld zien we wanneer we aan 20 G30-gemeenten vragen wat hun houding is tegenover overname van het Politiekeurmerk. Er zijn maar weinig gemeenten (twee tot zes) die al actief gebruik maken van het keurmerk als veiligheidsinstrument of actief bezig zijn om het in regelgeving op te nemen. Het overgrote deel van de ondervraagde gemeenten worstelt nog met de invoering. Daarbij varieert de stand van zaken tussen gemeenten die het keurmerk een zachte dood laten sterven (6 gemeenten; geen actieve inzet, handhaving woningeisen voor zover in bouwbesluit opgenomen) en gemeenten die nog midden in het (besluitvorming-) proces zitten om te bedenken hoe, wanneer, waar en met welke middelen het keurmerk de gemeentelijke organisatie ingefietst moet worden (8 gemeenten).

Een feestje? Een feestje!

Het bovenstaande geeft nog niet direct reden tot het bouwen van een feestje. Het gaat traag, werkzaamheden zijn versnipperd, het keurmerk sterft een zachte dood of wordt als een hete aardappel over gemeentelijke afdelingen geschoven. Het moet gezegd worden: het hele proces rond overdracht van politieregio's naar gemeenten kan gestroomlijnder, met meer landelijke (politieke)

⁷ Zie noot 6.

⁸ In 2004 in onder andere Amersfoort en Groningen.

aandacht, een eerdere start van de overdrachtswerkzaamheden en meer aandacht in landelijke en regionale media over het hoe en waarom van de overdracht.

Maar dat is onzes inziens nog geen reden het bijtje erbij neer te gooien of de ballonnen niet op te blazen. Het keurmerk heeft na al die jaren zijn kwaliteiten meer dan bewezen én is bovendien een zeer effectief instrument gebleken tegen woninginbraak en onveiligheidsgevoelens. De politie heeft al die jaren volop geïnvesteerd in de promotie en advisering rondom het keurmerk, zowel voor de bestaande bouw als voor de nieuwbouw. Ook woningcorporaties, bouwers en beleggers zijn het keurmerk in die jaren steeds actiever gaan gebruiken. Rond het keurmerk bestaat inmiddels een uitgebreide organisatie voor de promotie, registratie, kennisbevordering en kwaliteitshandhaving. Nu is de tijd aangebroken voor gemeenten om het estafettestokje over te nemen en het keurmerk een vaste plek binnen de gemeentelijke organisatie te geven. Dat betekent nadenken over de rol die het keurmerk kan vervullen binnen het gemeentelijke integraal veiligheidsbeleid (sociale veiligheid staat immers nog steeds hoog op alle wensenlijstjes), nadenken over welke werkzaamheden bij welke diensten ondergebracht kunnen worden, afspraken maken met partijen (waar onder dus nog steeds de politie) over werving en (her)keuring van projecten en het geven van informatie aan betrokken partijen, zowel particulier als zakelijk. Veel werk, maar het levert op termijn ook veel op. En dat lijkt reden genoeg voor een feestje.

18-11-04

De effecten van het politiekeurmerk wie schrijft die blijft?

door Petra Reijndoudt

Het politiekeurmerk voor veilig wonen (PKVW) bestaat inmiddels bijna tien jaar in Nederland en heeft in die tijd landelijke bekendheid verworven: Nederland telt inmiddels vele honderdduizenden woningen die volgens de eisen van dit keurmerk zijn beveiligd en vele honderden wijken. Maar wat werd er nu eigenlijk geschreven over het keurmerk of over de effectiviteit ervan? Welke artikelen en welke onderzoeken zijn er gewijd aan het keurmerk? En wat kwam daar uit?

In opdracht van het Beheerinstituut voor het politiekeurmerk werkte onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep uit Amsterdam zich door een dikke stapel grote en kleine artikelen, onderzoeken en stageverslagen met als hoofd- of bij-onderwerp het politiekeurmerk voor nieuwbouwen bestaande bouw. In totaal werden er over de afgelopen tien jaar (tot en met 2003) ruim dertig grotere artikelen en onderzoeken geanalyseerd en een veelvoud daarvan aan kleine artikeltjes, meestal gepubliceerd in huis-aan-huis bladen. Artikelen in deze categorie zijn niet systematisch verzameld en geanalyseerd.

Los van de kleine artikeltjes die veelal invoering van het keurmerk in één project in een wijk of dorp bespraken, is het opvallend dat de grotere onderzoeken en artikelen maar voor een beperkt deel zijn gewijd aan het PKVW op landelijk niveau. Regionale projecten in de bestaande bouw (op woningniveau) en/of de (regionale) voorwaarden voor het succesvol (verder) invoeren van het keurmerk(project) vormen de hoofdmoot van de grotere onderzoeken, die bovendien voor het merendeel door studenten werden uitgevoerd. Er is slechts één landelijke effectmeting gedaan naar de opbrengsten van het keurmerk door het NIPO; dit onderzoek dateert echter alweer uit 1998 en sloot de eerste experimentfase van het keurmerk af. Wanneer we inzoomen op de inhoudelijke kant van de artikelen komen de aloude 'slotjes en sluitkommen' (het hang- en sluitwerk van ramen en deuren) nog steeds als belangrijkste associatie naar voren; het binnen het politiekeurmerk minstens zo belangrijke onderwerp 'sociale veiligheid' wordt slechts mondjesmaat – en meestal alleen in relatie met verlichting en achterpaden – genoemd.

Effecten

Het meest genoemde effect van het keurmerk is de zeer sterk verminderde kans op inbraak in woningen en het toegenomen veiligheidsgevoel van bewoners van keurmerkwijken. De gevonden effecten zijn meestal gerelateerd aan een specifiek project of specifieke wijk; een landelijk beeld van de effecten van het keurmerk ontbreekt.

tiekeurmerk:

Tekening: Hans Sprangers

Organisatorisch valt op dat er behoefte is aan meer afstemming tussen de verschillende bij het keurmerk betrokken partijen; recentelijk is daarbij de roep om meer beleidsmatige stimulans en ondersteuning door gemeenten bij gekomen. Dat is op zich niet

vreemd in het kader van de overdracht van het keurmerk naar de gemeenten per 2005, uiterlijk 1 januari 2006. Er is geen literatuur gevonden over de resultaten en knelpunten van het werken met het keurmerk per politieregio; veel onderzoeken richten

zich vooral op de manier waarop de doelgroepen van het keurmerk benaderd kunnen worden en er zoveel mogelijk certificaten uitgedeeld kunnen worden.

Uit tien jaar artikelen en onderzoeken over het politiekeurmerk komt een beeld naar voren van een populair instrument dat veel gebruikt wordt (nieuwbouw en bestaande bouw) en waar op regionaal niveau regelmatig aandacht aan wordt besteed, maar waar op landelijk, overkoepelend niveau weinig belangstelling voor is geweest van onderzoekers en journalisten. Zeker gezien de moeizaam verlopende overdracht van het keurmerk naar gemeenten mag dit als een gemiste kans gezien worden. Wellicht had een goede evaluatie 'munitie' kunnen opleveren voor een vlotte doorstart.

'Politiekeurmerk Veilig Wonen®: de effecten verzameld. 10 jaar publicaties onder de loep'. Petra Reijnhoudt en Jeanine Bacchus. DSP-groep Amsterdam, in opdracht van Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen te Houten, 2004.

Politiekeurmerk verhuist

door Petra Reijnhoudt en Nicole Smits

In 1992 namen enkele preventieambtenaren het initiatief om een haalbaarheidsonderzoek te laten doen naar de Nederlandse invoering van het in Engeland succesvolle preventiekeurmerk 'Secured by Design'. Het instrument maakte daarna een bijna onstuitbare opmars in de bouw- en veiligheidswereld. Het oorspronkelijke plan was om de Nederlandse versie van het Engelse keurmerk eerst op kleine schaal te testen in vijf proefprojecten en het daarna pas landelijk in te voeren. Dit plan werd al snel verlaten doordat zowel de overige politieregio's (vijfentwintig in totaal) als de landelijke en regionale politiek zich vol enthousiasme op het keurmerk stortten. Al experimenterend – onder aanvoering van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting en in opdracht van het ministerie van BZK – werd het van oorsprong voor nieuwbouwwoningen bedoelde instrument omgebouwd voor de bestaande bouw. Ook werden eisenpakketten ontwikkeld voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw (neergelegd in twee handboeken) en werd een 'Regeling Politiekeurmerk' in het leven geroepen. Eind 1998 was de landelijke experimentperiode van het Politiekeurmerk achter de rug. Het keurmerk heeft zich inmiddels op *lokaal niveau* bewezen als een succesvol

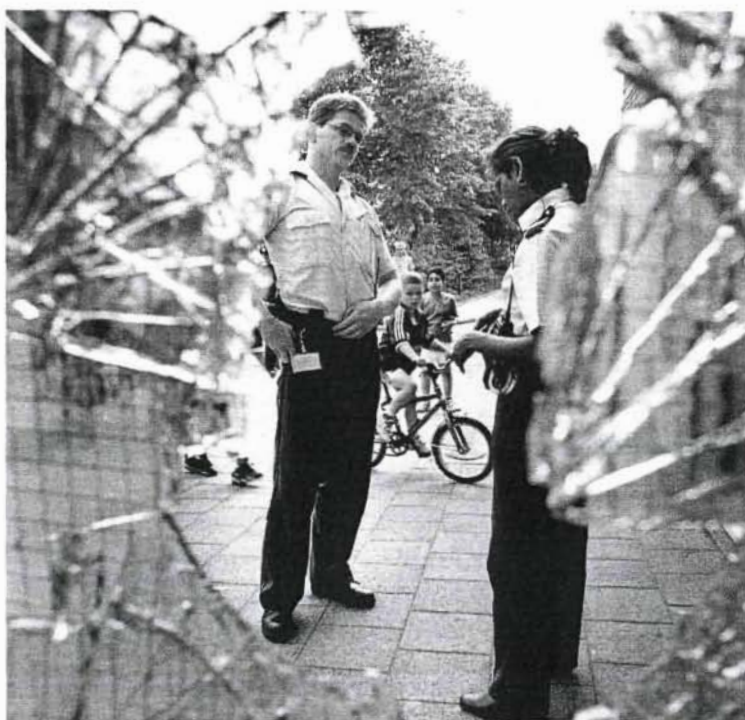

Foto: Meent Politie/Hollandsche Hoop

instrument. Diverse onderzoeken wijzen uit dat in wijken met het keurmerk inbraakcijfers dalen en het veiligheidsgevoel toeneemt. Zeer recent is door DSP-groep een grootschaliger, representatief onderzoek – in de politieregio's Brabant-Zuidoost, Gelderland Zuid, Rotterdam-Rijnmond en Utrecht – uitgevoerd naar de effecten van het keurmerk op woninginbraak. Het onderzoek laat zien dat voor gecertificeerde woningen de kans om slacht-

offer te worden van een (poging tot) woninginbraak, lager ligt dan voor niet-gecertificeerde woningen.

Associatie

Hoewel het keurmerk in zijn huidige vorm bijna tien jaar bestaat, blijken er nog steeds mensen te zijn die niet precies weten wat het keurmerk inhoudt. De associatie met 'slotjes en sluitkommen' en woningbeveiliging is hardnekkig. Dat is op zich niet vreemd – dit aspect van het keurmerk mag zich in de warme belangstelling verheugen van de gemiddelde politie-bouwplanadviseur en preventie-inspecteur. Het keurmerk richt zich echter op méér dan de schil van de woning. Het kan

w
cc
ee
op
in
lig
he
pl
ni
se
da
aa
de
vir
ge

O
N
ke
he
20
rie
he
Ra
Ae
ke
20
po
he
rat
be
ket
ee
he
na
do
org
ce
Be
Wc

worden afgegeven voor woningen, complexen én wijken die voldoen aan een voorgeschreven pakket van eisen op het gebied van sociale veiligheid en inbraakpreventie. Onder 'sociale veiligheid' verstaan we niet alleen veiligheidsgevoelens, maar ook feitelijk plaatsvindende criminaliteit zoals woninginbraak, graffiti, vernieling, fietsendiefstal etcetera. Dat impliceert dat niet alleen eisen gesteld worden aan de woning maar ook aan de stedenbouwkundige opzet van de omgeving, het groen, de verlichting en dergelijke.

Nadat de experimentperiode van het keurmerk afgesloten was, werden in het zogenoemde Pulchri-akkoord uit 2000 – ondertekend door het ministerie van BZK, het openbaar ministerie, het Verbond van Verzekeraars, de Raad van Hoofddcommissarissen, Aedes, VNG en marktpartijen – de piketpaaltjes voor de periode tot en met 2004 geslagen. Doel was om naast de politie (die nog steeds trekker was van het keurmerk) ook gemeenten, corporaties, bedrijven en verzekeraars te betrekken bij de uitvoering van het keurmerk. Dit moest uitmonden in een overdracht van verantwoordelijkheid voor het keurmerk van politie naar gemeenten vanaf 1 januari 2005, doorlopend naar 2008. De keurmerkorganisatie is met ingang van 6 december 2004 overgedragen van het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen, aan het Centrum voor

Criminaliteitspreventie en Veiligheid. De overdracht naar de gemeenten betekent de afronding van een discussie die loopt sinds het beestje een naam kreeg. Bij de aanvang van het experiment werd gekozen voor *Politiekeurmerk*. De gedachte was dat het keurmerk daarmee een aura van degelijkheid en onafhankelijkheid kreeg. Zeker in de beginperiode van het keurmerk werd dit handig gevonden – het keurmerk moest aan de man worden gebracht. Het was wel de bedoeling om het woordje *politie* op een zeker moment te schrappen (hetzij letterlijk, hetzij figuurlijk). Feitelijk behoort het beoordelen van bouwplannen op inbraakpreventieve en sociale veiligheidsaspecten niet tot de *core business* van de politie. Die moet, populair gezegd, hoeven vangen en zorgen dat er cijfers beschikbaar komen over dader- en slachtofferpatronen en de gebruikte modus operandi. Daarmee kan het keurmerk inhoudelijk weer up-to-date worden gehouden. Het keurmerkinstrument behoort meer tot het taakveld van de gemeente; die is immers niet alleen verantwoordelijk voor integrale veiligheid maar ook voor de ruimtelijke ordening. Een instrument als het keurmerk past hier goed in.

Het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen heeft in het zogenoemde Koersplan – *Koers 2005-2008 Politiekeurmerk Veilig Wonen* – het pad geschetst waarlangs de vijftwin-

tig politieregio's de overdracht van taken en verantwoordelijkheden aan gemeenten kunnen bereiken. Daarbij wordt verwezen naar het veiligheidsplan *Naar een veiliger samenleving*. Alle nieuwbouw en renovaties moeten vanaf 2004 voldoen aan het keurmerk, of een gelijkwaardige voorziening. DSP-groep is vanaf het ontstaan van het Politiekeurmerk betrokken bij dit instrument, zowel ten behoeve van de politie (meedenken over eisenpakketten en evaluaties uitvoeren) als namens de gemeente (als interim-veiligheidscoördinator). Omdat de overdracht binnen afzienbare tijd plaats moet vinden, was DSP-groep nieuwsgierig hoe ver de betrokken partijen zijn gevorderd. De afgelopen periode is daarom een kleine inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken bij de overdracht van het keurmerk naar gemeenten. Zeventien van de vijftwintig politieregio's zijn gebeld en twintig van de dertig G30-gemeenten.

Een minderheid van de politieregio's (we telden er drie) laat per 1 januari min of meer alles uit hun handen vallen. Men bouwt de beschikbare fte's af tot een minimaal niveau (voor de laatste restjes advisering en doorverwijzing van vragen), of laat deze per januari geheel vervallen en staakt de actieve advisering aan keurmerkpart-

Foto: Jans van den
Bosch, Hollandsche
Hoogte

ners en bewoners. Het overgrote deel van de regio's (veertien) gaat in enige vorm nog een tijd door met de werkzaamheden rond het keurmerk. Het merendeel daarvan (acht regio's) gaat in ieder geval nog een jaar door. De overige zes regio's hanteren een tijds-horizon van tussen de twee jaar en 'oneindig'. Naast de overdrachtsactiviteiten naar gemeenten – het houden van presentaties, besprekingen met gemeenten en corporaties en de concrete overdrachtswerkzaamheden die daarmee samenhangen – waar men op moment van de inventarisatie nog volop mee bezig was of net mee was begonnen, houdt men zich bezig met het afhandelen van de lopende projecten voor nieuwbouw- en/of bestaande bouw. In sommige gevallen gaat men ook nog een tijd door met de actieve werving van nieuwe projecten. Per politieregio legt men dus andere accenten op zowel inhoudelijk (projecten voor nieuwbouw en/of bestaande bouw) als organisatorisch niveau. Ook de periode waarin men nog doorgaat varieert. Per saldo is de overdracht van politie naar gemeenten voorlopig nog niet voltooid.

Hetzelfde beeld zien we wanneer we aan twintig G30-gemeenten vragen wat hun houding is tegenover overname van het Politiekeurmerk. Er zijn maar weinig gemeenten (twee tot zes) die al actief gebruik maken van het keurmerk als veiligheidsinstrument, of actief bezig zijn om het in regelgeving op te nemen. Het overgrote deel van de ondervraagde gemeenten worstelt nog met de invoering. Daarbij varieert de stand van zaken tussen gemeenten die het keurmerk een zachte dood laten sterven (zes gemeenten, die volstaan met handhaving van woneisen voor zover in het bouwbe-

sluit opgenomen) en gemeenten die nog midden in het (besluitvormings)-proces zitten – hoe, wanneer, waar en met welke middelen moet het keurmerk in de gemeentelijke organisatie worden opgenomen (acht gemeenten).

Het bovenstaande stemt tot nadenken. De overdracht verloopt traag, werkzaamheden zijn versnipperd, het keurmerk sterft een zachte dood, of wordt als een hete aardappel over gemeentelijke afdelingen geschoven. Het proces rond de overdracht van politieregio's naar gemeenten kan gestroomlijnder. De overdracht verdient meer landelijke (politieke) aandacht maar ook aandacht in landelijke en regionale media over de achtergrond van de overdracht. Dat de overdracht moeizaam verloopt is echter geen reden het bijltje erbij neer te gooien. Het keurmerk heeft zich op lokaal niveau bewezen als een effectief instrument tegen woninginbraak en onveiligheidsgevoelens. In een representatief onderzoek is nu de effectiviteit van het keurmerk voor het vermindere van het woninginbraakrisico bevestigd. De politie heeft volop geïnvesteerd in de promotie en advisering rondom het keurmerk, zowel voor de bestaande bouw als voor de nieuwbouw. Ook woningcorporaties, bouwers en beleggers zijn het keurmerk steeds actiever gaan gebruiken. Rond

het keurmerk bestaat inmiddels een uitgebreide organisatie voor de promotie, registratie, kennisbevordering en kwaliteitshandhaving. Het is nu aan de gemeenten om het estafettestokje over te nemen en het keurmerk een vaste plek binnen de gemeentelijke organisatie te verlenen. Dat betekent nadenken over de rol die het keurmerk kan vervullen binnen het gemeentelijke integraal veiligheidsbeleid (sociale veiligheid staat immers nog steeds hoog op alle wensenlijstjes) en over welke werkzaamheden bij welke diensten ondergebracht kunnen worden. Het betekent ook afspraken maken met partijen – waaronder dus nog steeds de politie – over werving en (her)keuring van projecten en het geven van informatie aan betrokken partijen, zowel particulier als zakelijk. Veel werk, maar het keurmerk levert op termijn ook veel op.

De effecten van het politiekeurmerk wie schrijft die blijft?

door Petra Reijnhoudt

Het politiekeurmerk voor veilig wonen (PKVW) bestaat inmiddels bijna tien jaar in Nederland en heeft in die tijd landelijke bekendheid verworven; Nederland telt inmiddels vele honderdduizenden woningen die volgens de eisen van dit keurmerk zijn beveiligd en vele honderden wijken. Maar wat werd er nu eigenlijk geschreven over het keurmerk of over de effectiviteit ervan? Welke artikelen en welke onderzoeken zijn er gewijd aan het keurmerk? En wat kwam daar uit?

In opdracht van het Beheerinstituut voor het politiekeurmerk werkte onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep uit Amsterdam zich door een dikke stapel grote en kleine artikelen, onderzoeken en stageverslagen met als hoofd- of bij-onderwerp het politiekeurmerk voor nieuwbouw en bestaande bouw. In totaal werden er over de afgelopen tien jaar (tot en met 2003) ruim dertig grotere artikelen en onderzoeken geanalyseerd en een veelvoud daarvan aan kleine artikeltjes, meestal gepubliceerd in huis-aan-huis bladen. Artikelen in deze categorie zijn niet systematisch verzameld en geanalyseerd.

Los van de kleine artikeltjes die veelal invoering van het keurmerk in één project in een wijk of dorp bespraken, is het opvallend dat de grotere onderzoeken en artikelen maar voor een beperkt deel zijn gewijd aan het PKVW op landelijk niveau. Regionale projecten in de bestaande bouw (op woningniveau) en/of de (regionale) voorwaarden voor het succesvol (verder) invoeren van het keurmerk(project) vormen de hoofdmoot van de grotere onderzoeken, die bovendien voor het merendeel door studenten werden uitgevoerd. Er is slechts één landelijke effectmeting gedaan naar de opbrengsten van het keurmerk door het NIPO; dit onderzoek dateert echter alweer uit 1998 en sloot de eerste experimentfase van het keurmerk af. Wanneer we inzoomen op de inhoudelijke kant van de artikelen komen de aloude 'slotjes en sluitkommen' (het hang- en sluitwerk van ramen en deuren) nog steeds als belangrijkste associatie naar voren; het binnen het politiekeurmerk minstens zo belangrijke onderwerp 'sociale veiligheid' wordt slechts mondjesmaat – en meestal alleen in relatie met verlichting en achterpaden – genoemd.

Het meest genoemde effect van het keurmerk is de zeer sterk verminderde kans op inbraak in woningen en het toegenomen veiligheidsgevoel van bewoners van keurmerkwijken. De gevonden effecten zijn meestal gerelateerd aan een specifiek project of specifieke wijk; een landelijk beeld van de effecten van het keurmerk ontbreekt.

tiekeurmerk:

Tekening: Hans Sprangers

Organisatorisch valt op dat er behoefte is aan meer afstemming tussen de verschillende bij het keurmerk betrokken partijen; recentelijk is daarbij de roep om meer beleidsmatige stimulans en ondersteuning door gemeenten bij gekomen. Dat is op zich niet

vreemd in het kader van de overdracht van het keurmerk naar de gemeenten per 2005, uiterlijk 1 januari 2006. Er is geen literatuur gevonden over de resultaten en knelpunten van het werken met het keurmerk per politieregio; veel onderzoeken richten

zich vooral op de manier waarop de doelgroepen van het keurmerk benaderd kunnen worden en er zoveel mogelijk certificaten uitgedeeld kunnen worden.

Uit tien jaar artikelen en onderzoeken over het politiekeurmerk komt een beeld naar voren van een populair instrument dat veel gebruikt wordt (nieuwbouw en bestaande bouw) en waar op regionaal niveau regelmatig aandacht aan wordt besteed, maar waar op landelijk, overkoepelend niveau weinig belangstelling voor is geweest van onderzoekers en journalisten. Zeker gezien de moeizaam verlopende overdracht van het keurmerk naar gemeenten mag dit als een gemiste kans gezien worden. Wellicht had een goede evaluatie 'munitie' kunnen opleveren voor een vlotte doorstart.

'Politiekeurmerk Veilig Wonen®: de effecten verzameld. 10 jaar publicaties onder de loep'. Petra Reijnhoudt en Jeanine Bacchus. DSP-groep Amsterdam, in opdracht van Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen te Houten, 2004.

Politiekeurmerk verhuist

door Petra Reijnhoudt en Nicole Smits

In 1992 namen enkele preventieambtenaren het initiatief om een haalbaarheidsonderzoek te laten doen naar de Nederlandse invoering van het in Engeland succesvolle preventiekeurmerk 'Secured by Design'. Het instrument maakte daarna een bijna onstuitbare opmars in de bouw- en veiligheidswereld. Het oorspronkelijke plan was om de Nederlandse versie van het Engelse keurmerk eerst op kleine schaal te testen in vijf proefprojecten en het daarna pas landelijk in te voeren. Dit plan werd al snel verlaten doordat zowel de overige politieregio's (vijfentwintig in totaal) als de landelijke en regionale politiek zich vol enthousiasme op het keurmerk stortten. Al experimenterend – onder aanvoering van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting en in opdracht van het ministerie van BZK – werd het van oorsprong voor nieuwbouwwoningen bedoelde instrument omgebouwd voor de bestaande bouw. Ook werden eisenpakketten ontwikkeld voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw (neergelegd in twee handboeken) en werd een 'Regeling Politiekeurmerk' in het leven geroepen. Eind 1998 was de landelijke experimentperiode van het Politiekeurmerk achter de rug. Het keurmerk heeft zich inmiddels op *lokaal niveau* bewezen als een succesvol

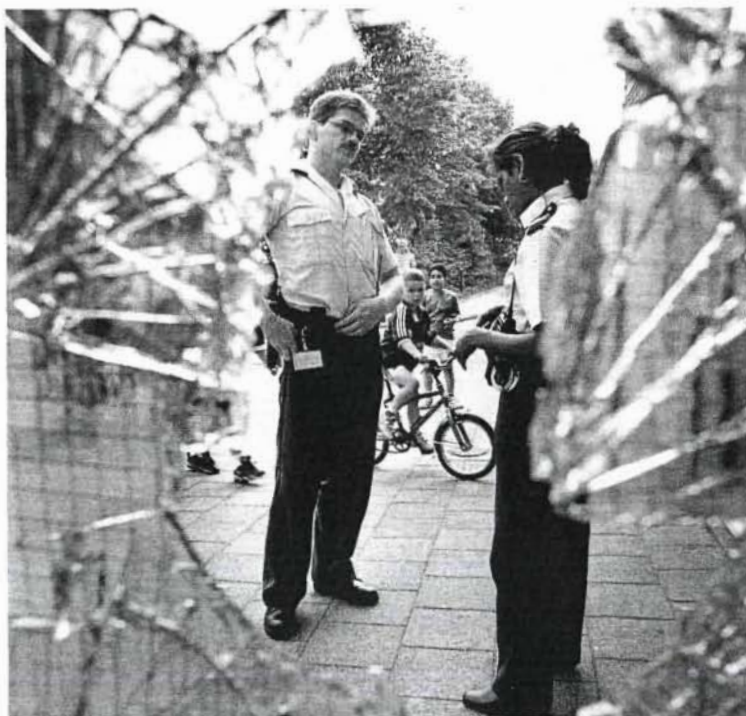

Foto: Martin Buijsse, Hollandsche Hoogte

instrument. Diverse onderzoeken wijzen uit dat in wijken met het keurmerk inbraakcijfers dalen en het veiligheidsgevoel toeneemt. Zeer recent is door DSP-groep een grootschaliger, representatief onderzoek – in de politieregio's Brabant-Zuidoost, Gelderland Zuid, Rotterdam-Rijnmond en Utrecht – uitgevoerd naar de effecten van het keurmerk op woninginbraak. Het onderzoek laat zien dat voor gecertificeerde woningen de kans om slacht-

offer te worden van een (poging tot) woninginbraak, lager ligt dan voor niet-gecertificeerde woningen.

Hoewel het keurmerk in zijn huidige vorm bijna tien jaar bestaat, blijken er nog steeds mensen te zijn die niet precies weten wat het keurmerk inhoudt. De associatie met 'slotjes en sluitkommen' en woningbeveiliging is hardnekkig. Dat is op zich niet vreemd – dit aspect van het keurmerk mag zich in de warme belangstelling verheugen van de gemiddelde politie-bouwplanadviseur en preventie-inspecteur. Het keurmerk richt zich echter op méér dan de schil van de woning. Het kan

we
cc
ee
op
in
lig
he
pl
ni
se
da
aa
de
vir
ge

O
Na
ke
he
20
rie
he
Ra
Ae
ke
20
po
he
rat
be
ket
eer
he
na
do
or
cet
Be
We

Foto: Joost van den
Breek, Hollandse
Hoogte

worden afgegeven voor woningen, complexen én wijken die voldoen aan een voorgeschreven pakket van eisen op het gebied van sociale veiligheid en inbraakpreventie. Onder 'sociale veiligheid' verstaan we niet alleen veiligheidsgevoelens, maar ook feitelijk plaatsvindende criminaliteit zoals woninginbraak, graffiti, vernieling, fietsdiefstal etcetera. Dat impliceert dat niet alleen eisen gesteld worden aan de woning maar ook aan de stedenbouwkundige opzet van de omgeving, het groen, de verlichting en dergelijke.

Nadat de experimentperiode van het keurmerk afgesloten was, werden in het zogenoemde Pulchri-akkoord uit 2000 – ondertekend door het ministerie van BZK, het openbaar ministerie, het Verbond van Verzekeraars, de Raad van Hoofddonutissarissen, Aedes, VNG en marktpartijen – de piketpaaltjes voor de periode tot en met 2004 geslagen. Doel was om naast de politie (die nog steeds trekker was van het keurmerk) ook gemeenten, corporaties, bedrijven en verzekeraars te betrekken bij de uitvoering van het keurmerk. Dit moest uitmonden in een overdracht van verantwoordelijkheid voor het keurmerk van politie naar gemeenten vanaf 1 januari 2005, doorlopend naar 2008. De keurmerkorganisatie is met ingang van 6 december 2004 overgedragen van het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen, aan het Centrum voor

Criminaliteitspreventie en Veiligheid. De overdracht naar de gemeenten betekent de afronding van een discussie die loopt sinds het beestje een naam kreeg. Bij de aanvang van het experiment werd gekozen voor *Politiekeurmerk*. De gedachte was dat het keurmerk daarmee een aura van degelijkheid en onafhankelijkheid kreeg. Zeker in de beginperiode van het keurmerk werd dit handig gevonden – het keurmerk moest aan de man worden gebracht. Het was wel de bedoeling om het woordje *politie* op een zeker moment te schrappen (hetzij letterlijk, hetzij figuurlijk). Feitelijk behoort het beoordelen van bouwplannen op inbraakpreventieve en sociale veiligheidsaspecten niet tot de *core business* van de politie. Die moet, populair gezegd, boeven vangen en zorgen dat er cijfers beschikbaar komen over dader- en slachtofferpatronen en de gebruikte *modus operandi*. Daarmee kan het keurmerk inhoudelijk weer up-to-date worden gehouden. Het keurmerkinstrument behoort meer tot het taakveld van de gemeente; die is immers niet alleen verantwoordelijk voor integrale veiligheid maar ook voor de ruimtelijke ordening. Een instrument als het keurmerk past hier goed in.

Het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen heeft in het zogenoemde Koersplan – *Koers 2005-2008 Politiekeurmerk Veilig Wonen* – het pad geschetst waarlangs de vijftien-

tig politieregio's de overdracht van taken en verantwoordelijkheden aan gemeenten kunnen bereiken. Daarbij wordt verwezen naar het veiligheidsplan *Naar een veiliger samenleving*. Alle nieuwbouw en renovaties moeten vanaf 2004 voldoen aan het keurmerk, of een gelijkwaardige voorziening. DSP-groep is vanaf het ontstaan van het Politiekeurmerk betrokken bij dit instrument, zowel ten behoeve van de politie (meedenken over eisenpakketten en evaluaties uitvoeren) als namens de gemeente (als interim-veiligheidscoördinator). Omdat de overdracht binnen afzienbare tijd plaats moet vinden, was DSP-groep nieuwsgierig hoe ver de betrokken partijen zijn gevorderd. De afgelopen periode is daarom een kleine inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken bij de overdracht van het keurmerk naar gemeenten. Zeventien van de vijftientwintig politieregio's zijn gebeld en twintig van de dertig G30-gemeenten.

Een minderheid van de politieregio's (we telden er drie) laat per 1 januari min of meer alles uit hun handen vallen. Men bouwt de beschikbare fte's af tot een minimaal niveau (voor de laatste restjes advisering en doorverwijzing van vragen), of laat deze per januari geheel vervallen en staakt de actieve advisering aan keurmerkpart-

ners en bewoners. Het overgrote deel van de regio's (veertien) gaat in enige vorm nog een tijd door met de werkzaamheden rond het keurmerk. Het merendeel daarvan (acht regio's) gaat in ieder geval nog een jaar door. De overige zes regio's hanteren een tijds-horizon van tussen de twee jaar en 'oneindig'. Naast de overdrachtsactiviteiten naar gemeenten – het houden van presentaties, besprekingen met gemeenten en corporaties en de concrete overdrachtswerkzaamheden die daarmee samenhangen – waar men op moment van de inventarisatie nog volop mee bezig was of net mee was begonnen, houdt men zich bezig met het afhandelen van de lopende projecten voor nieuwbouw- en/of bestaande bouw. In sommige gevallen gaat men ook nog een tijd door met de actieve werving van nieuwe projecten. Per politieregio legt men dus andere accenten op zowel inhoudelijk (projecten voor nieuwbouw en/of bestaande bouw) als organisatorisch niveau. Ook de periode waarin men nog doorgaat varieert. Per saldo is de overdracht van politie naar gemeenten voorlopig nog niet voltooid.

Hetzelfde beeld zien we wanneer we aan twintig G30-gemeenten vragen wat hun houding is tegenover overname van het Politiekeurmerk. Er zijn maar weinig gemeenten (twee tot zes) die al actief gebruik maken van het keurmerk als veiligheidsinstrument, of actief bezig zijn om het in regelgeving op te nemen. Het overgrote deel van de ondervraagde gemeenten worstelt nog met de invoering. Daarbij varieert de stand van zaken tussen gemeenten die het keurmerk een zachte dood laten sterven (zes gemeenten, die volstaan met handhaving van woningeisen voor zover in het bouwbe-

sluit opgenomen) en gemeenten die nog midden in het (besluitvormings)-proces zitten – hoe, wanneer, waar en met welke middelen moet het keurmerk in de gemeentelijke organisatie worden opgenomen (acht gemeenten).

Het bovenstaande stemt tot nadenken. De overdracht verloopt traag, werkzaamheden zijn versnipperd, het keurmerk sterft een zachte dood, of wordt als een hete aardappel over gemeentelijke afdelingen geschoven. Het proces rond de overdracht van politieregio's naar gemeenten kan gestroomlijnder. De overdracht verdient meer landelijke (politieke) aandacht maar ook aandacht in landelijke en regionale media over de achtergrond van de overdracht. Dat de overdracht moeizaam verloopt is echter geen reden het bijltje erbij neer te gooien. Het keurmerk heeft zich op lokaal niveau bewezen alseen effectief instrument tegen woninginbraak en onveiligheidsgevoelens. In een representatief onderzoek is nu de effectiviteit van het keurmerk voor het verminderen van het woninginbraakrisico bevestigd. De politie heeft volop geïnvesteerd in de promotie en advisering rondom het keurmerk, zowel voor de bestaande bouw als voor de nieuwbouw. Ook woningcorporaties, bouwers en beleggers zijn het keurmerk steeds actiever gaan gebruiken. Rond

het keurmerk bestaat inmiddels een uitgebreide organisatie voor de promotie, registratie, kennisbevordering en kwaliteitshandhaving. Het is nu aan de gemeenten om het estafettestokje over te nemen en het keurmerk een vaste plek binnen de gemeentelijke organisatie te verlenen. Dat betekent nadenken over de rol die het keurmerk kan vervullen binnen het gemeentelijke integraal veiligheidsbeleid (sociale veiligheid staat immers nog steeds hoog op alle wensenlijstjes) en over welke werkzaamheden bij welke diensten ondergebracht kunnen worden. Het betekent ook afspraken maken met partijen – waaronder dus nog steeds de politie – over werving en (her)keuring van projecten en het geven van informatie aan betrokken partijen, zowel particulier als zakelijk. Veel werk, maar het keurmerk levert op termijn ook veel op.

Overdracht PKVW aan gemeenten reden voor een feestje?

De stand van zaken ten aanzien van overdracht van het keurmerk per 1 januari 2005 naar gemeenten.

Petra Reijnhoudt en Nicole Smits, DSP-groep Amsterdam¹

De opmars van een instrument

Het Politiekeurmerk Veilig Wonen® bestaat inmiddels ruim 10 jaar in Nederland en blijkt een buitengewoon succesvol instrument. Diverse onderzoeken wijzen uit dat in wijken met het keurmerk inbraakcijfers spectaculair dalen en het veiligheidsgevoel toeneemt². Dat had men in 1992 niet kunnen denken. Toen namen enkele preventieambtenaren het initiatief om een haalbaarheidsonderzoek te laten doen naar de Nederlandse invoering van het in Engeland succesvolle preventiekeurmerk 'Secured by Design'. Het instrument maakte daarna een bijna onstuitbare opmars in de bouw- en veiligheidswereld. Het oorspronkelijke plan om de Nederlandse versie van het Engelse keurmerk eerst op kleine schaal te testen in vijf proefprojecten en het daarna pas landelijk in te voeren werd al snel verlaten doordat zowel de overige politieregio's (25 in totaal) als de landelijke en regionale politiek zich vol enthousiasme op het keurmerk stortten. Al experimenterend³ werd het van oorsprong voor nieuwbouwwoningen bedoelde instrument omgebouwd voor de bestaande bouw, werden er eisenpakketten ontwikkeld voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw (neergelegd in 2 handboeken) en werd een 'Regeling Politiekeurmerk' ontwikkeld. Eind 1998 was de landelijke experimentperiode van het Politiekeurmerk achter de rug en was het keurmerk min of meer 'ready for take off'⁴.

Meer dan slotjes en sluitkommen

Hoewel het keurmerk zoals gezegd al een dikke tien jaar oud is, blijken er nog steeds mensen te zijn die niet precies weten wat het keurmerk is. De associatie met 'slotjes en sluitkommen' en woningbeveiliging is hardnekkig. Dat is op zich niet vreemd gezien het feit dat dit aspect van het keurmerk zich in de warme belangstelling mag verheugen van de gemiddelde politie-bouwplanadviseur en preventie-inspecteur. Het keurmerk richt zich echter op meer dan de schil van de woning. Het is een keurmerk dat kan worden afgegeven voor woningen, complexen én wijken die voldoen aan een voorgeschreven pakket van eisen op het gebied van sociale veiligheid en inbraakpreventie. Onder 'sociale veiligheid' verstaan we niet alleen veiligheidsgevoelens, maar ook feitelijk plaatsvindende criminaliteit zoals woninginbraak, graffiti, vernieling, fietsendiefstal, etc. Dat impliceert dat niet alleen eisen gesteld worden aan de woning maar ook aan de stedenbouwkundige opzet van de omgeving, het groen, de verlichting, etc.

Van Politiekeurmerk naar Gemeentekeurmerk?

Nadat de experimentperiode van het keurmerk afgesloten was, werden in het Pulchri-akkoord uit 2000⁵ de piketpaaltjes voor de periode tot en met 2004 geslagen. Doel was om naast de politie (die nog steeds trekker was van het keurmerk) ook gemeenten, corporaties, bedrijven en verzekeraars steeds meer te betrekken bij de uitvoering van het keurmerk, uitmondend in een overdracht van verantwoordelijkheid voor het keurmerk van politie naar gemeenten vanaf 1 januari 2005, doorlopend naar 2008⁶.

Dat zou de afronding betekenen van een discussie die al loopt sinds het beestje een naam moest krijgen: bij de start van het experiment is gekozen voor *Politiekeurmerk* omdat dat een aura van degelijkheid en onafhankelijkheid gaf, wat zeker in de beginperiode van het keurmerk heel handig

¹...zijn respectievelijk senior adviseur en adviseur bij onderzoeks-, advies en managementbureau DSP-groep uit Amsterdam (voorheen Van Dijk, Van Soomeren en Partners, www.dsp-groep.nl). Petra Reijnhoudt is vanaf het prille begin van het keurmerk betrokken bij de ontwikkeling ervan; Nicole Smits is erkend PKVW-bouwplanadviseur.

² Hier kun je verwijzen naar dat PKVW-literatuuroverzicht en het komende artikel van Oberon Nauta?

³ onder aanvoering van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting en in opdracht van het ministerie van BZK.

⁴ 'Fasten your seat-belts please; Politiekeurmerk Veilig Wonen® ready for take off', DSP-groep Amsterdam, februari 1998.

⁵ Dit akkoord werd ondertekend door het ministerie van BZK, het OM, het Verbond van Verzekeraars, de Raad van Hoofdcommissarissen, Aedes, VNG en de relevante marktpartijen.

⁶ 'Koers 2005-2008 Politiekeurmerk Veilig Wonen®' Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen®, Houten, januari 2004. De keurmerkorganisatie wordt na 1 januari 2005 overgedragen aan het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

werd gevonden om het keurmerk aan de man/vrouw te brengen. Maar het was altijd de bedoeling om het woordje *politie* op een gegeven moment te schrappen (hetzij letterlijk, hetzij figuurlijk). Feitelijk behoort het beoordelen van bouwplannen op inbraakpreventieve en sociale veiligheidsaspecten natuurlijk niet tot de core-business van de politie. Die moet, kort door de bocht, boeven vangen en zorgen dat er harde cijfers beschikbaar komen over dader- en slachtofferpatronen en de gebruikte modus operandi. En daarmee kan het keurmerk inhoudelijk dan weer up to date gehouden worden. Het keurmerkinstrument behoort veel meer tot het verantwoordingsgebied van de gemeente; die is immers niet alleen verantwoordelijk voor integrale veiligheid, maar ook voor de ruimtelijke ordening. Een instrument als het keurmerk past hier goed in.

Inventarisatieronde

Het Beheerinstituut Politiekeurmerk Veilig Wonen® heeft in het zogenaamde Koersplan⁷ het pad geschetst waarlangs de 25 politieregio's de overdracht van taken en verantwoordelijkheden aan gemeenten kan bereiken. Zij wijst daarbij ook op het veiligheidsplan "Naar een veiliger samenleving" waarin staat dat alle nieuwbouw en renovaties vanaf 2004 moeten voldoen aan het keurmerk *of een gelijkwaardige voorziening*.

DSP-groep is vanaf het ontstaan van het Politiekeurmerk op allerlei manieren betrokken bij dit instrument, vanuit de 'politiekant' (doordat we meedachten over eisenpakketten of evaluaties uitvoerden) en vanuit de 'gemeentekant' (doordat we als interim veiligheidscoördinator⁸ 'iets' moesten met het keurmerk). Omdat de overdracht binnen afzienbare tijd plaats moet vinden, was DSP-groep nieuwsgierig naar hoe ver de betrokken partijen nu eigenlijk zijn. Daarom is de afgelopen periode een kleine inventarisatie uitgevoerd naar de stand van zaken ten aanzien van de overdracht van het keurmerk naar gemeenten. 17 van de 25 politieregio's zijn gebeld en 20 van de 30 G30 gemeenten.

De politieregio's

Een minderheid van de politieregio's (we telden er drie) laten per 1 januari min of meer alles uit hun handen vallen. Men bouwt de beschikbare fte's af tot een minimaal niveau (voor de laatste restjes advisering en doorverwijzing van vragen) of laat deze per januari geheel vervallen en houdt op met de actieve advisering aan keurmerkpartners en bewoners.

Het overgrote deel van de regio's (14) gaat echter in enige vorm nog een tijd door met de werkzaamheden rond het keurmerk. Het merendeel daarvan (8 regio's) gaat in ieder geval nog een jaar door en de overige 6 regio's hanteren een tijdshorizon van tussen de 2 jaar en 'oneindig'. Naast de 'overdrachtsactiviteiten' naar gemeenten (het houden van presentaties, besprekingen met gemeenten en corporaties en de concrete overdrachtswerkzaamheden die daarmee samenhangen) waar men op moment van de inventarisatie nog volop mee bezig was of net mee was begonnen, houdt men zich bezig met het afhandelen van de lopende projecten op nieuwbouw- en/of bestaande bouw gebied, en in sommige gevallen gaat men ook nog een tijd door met de actieve werving van nieuwe projecten. Per politieregio legt men dus andere accenten op zowel inhoudelijk (nieuwbouw en/of bestaande bouw projecten) als organisatorisch niveau en ook de periode waarin men nog doorgaat varieert. De bottomline is echter dat de overdracht van politie naar gemeenten voorlopig nog niet voltooid is.

De gemeenten

Datzelfde beeld zien we wanneer we aan 20 G30-gemeenten vragen wat hun houding is tegenover overname van het Politiekeurmerk. Er zijn maar weinig gemeenten (twee tot zes) die al actief gebruik maken van het keurmerk als veiligheidsinstrument of actief bezig zijn om het in regelgeving op te nemen. Het overgrote deel van de ondervraagde gemeenten worstelt nog met de invoering. Daarbij varieert de stand van zaken tussen gemeenten die het keurmerk een zachte dood laten sterven (6 gemeenten; geen actieve inzet, handhaving woningeisen voor zover in bouwbesluit opgenomen) en gemeenten die nog midden in het (besluitvorming-) proces zitten om te bedenken hoe, wanneer, waar en met welke middelen het keurmerk de gemeentelijke organisatie ingefietst moet worden (8 gemeenten).

Een feestje? Een feestje!

Het bovenstaande geeft nog niet direct reden tot het bouwen van een feestje. Het gaat traag, werkzaamheden zijn versnipperd, het keurmerk sterft een zachte dood of wordt als een hete aardappel over gemeentelijke afdelingen geschoven. Het moet gezegd worden: het hele proces rond overdracht van politieregio's naar gemeenten kan gestroomlijnder, met meer landelijke (politieke)

⁷ Zie noot 6.

⁸ In 2004 in onder andere Amersfoort en Groningen.

aandacht, een eerdere start van de overdrachtswerkzaamheden en meer aandacht in landelijke en regionale media over het hoe en waarom van de overdracht.

Maar dat is onzes inziens nog geen reden het bijltje erbij neer te gooien of de ballonnen niet op te blazen. Het keurmerk heeft na al die jaren zijn kwaliteiten meer dan bewezen én is bovendien een zeer effectief instrument gebleken tegen woninginbraak en onveiligheidsgevoelens. De politie heeft al die jaren volop geïnvesteerd in de promotie en advisering rondom het keurmerk, zowel voor de bestaande bouw als voor de nieuwbouw. Ook woningcorporaties, bouwers en beleggers zijn het keurmerk in die jaren steeds actiever gaan gebruiken. Rond het keurmerk bestaat inmiddels een uitgebreide organisatie voor de promotie, registratie, kennisbevordering en kwaliteitshandhaving. Nu is de tijd aangebroken voor gemeenten om het estafettestokje over te nemen en het keurmerk een vaste plek binnen de gemeentelijke organisatie te geven. Dat betekent nadenken over de rol die het keurmerk kan vervullen binnen het gemeentelijke integraal veiligheidsbeleid (sociale veiligheid staat immers nog steeds hoog op alle wensenlijstjes), nadenken over welke werkzaamheden bij welke diensten ondergebracht kunnen worden, afspraken maken met partijen (waar onder dus nog steeds de politie) over werving en (her)keuring van projecten en het geven van informatie aan betrokken partijen, zowel particulier als zakelijk. Veel werk, maar het levert op termijn ook veel op. En dat lijkt reden genoeg voor een feestje.

18-11-04